

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, 8 КЛАС

Укладено відповідно до навчальної програми для закладів загальної середньої освіти «Історія України. 7–9 класи»
(Пометун О. І., Ремех Т. О. та ін.) та підручника «Історія України» (О. Пометун, Н. Гупан, О. Дудар)

№з/п	Дата	Зміст за МНП	Зміст за підручником	Очікувані результати навчання за МНП
ВСТУП. РАННЬОМОДЕРНА ДОБА В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І ЛЮДСТВА				
1-2		Середньовіччя та його місце в історії людства та України Періодизація Нового часу (Модерної доби) як періоду розвитку людства Особливості Раннього Нового часу (Ранньомодерної доби) в історії людства Україна в контексті Ранньомодерної епохи Історичні джерела Ранньомодерної доби	§ 1. Ранньомодерна доба в історії людства й України	Учень/учениця <i>Наводить приклади змін та неперервності в історії суспільства на прикладі Середньовіччя</i> <i>Називає і пояснює хронологічні межі та періодизацію Нового часу</i> <i>Користується історичною періодизацією для характеристики Раннього Нового часу в Україні</i> <i>Визначає риси і пояснює цілісність історичних періодів Стародавнього світу, Середньовіччя і Нового часу в політичній, економічній, соціальній, культурно-інтелектуальній сферах</i> <i>Характеризує види джерел з історії Раннього Нового часу та їхні особливості та джерела з історії України Ранньомодерної епохи</i>
Розділ І. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В XVI — ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.				
3-4		Статус українських земель у складі Польського королівства, Великого князівства Литовського, Священної	§ 2. Українські землі у складі різних держав у першій половині XVI ст. Люблінська унія	Учень/учениця: <i>Виявляє і пояснює особливості доби раннього Нового часу в Україні</i> <i>Розташовує у хронологічній послідовності відомості про характерні для XVI – першої половини XVII ст.</i>

		Римської та Османської імперій, Великого князівства Московського / Московського царства, Молдавського князівства в першій половині XVI ст. Люблінська унія 1569 р.		процеси політичного, соціально-економічного, культурного та релігійного життя на теренах України та <i>укладає синхроністичну таблицю</i> <i>Позначає</i> на карті та <i>описує</i> за картою історичні події та об'єкти, перебіг подій, явищ, процесів, зокрема: територіальний поділ України на початок XVI ст., адміністративно-територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії
5		Суб'єктність українських воєводств у Речі Посполитій Соціальна структура населення українських земель у XVI – першій половині XVII ст. Шляхетське судочинство Другий та Третій Литовські статuti для Великого князівства Литовського	§ 3. Соціальна структура українського суспільства в XVI — першій половині XVII ст. Литовські статuti	<i>Пояснює</i> причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів, використовуючи відповідні поняття і терміни (Люблінська унія, Берестейська унія) <i>Пояснює</i> особливості складання уявлень про Русь як окремий регіон Речі Посполитої <i>Характеризує</i> політичне, господарське та релігійне життя на українських землях у XVI – першій половині XVII ст. <i>Визначає</i> місце українських земель в економічній системі Речі Посполитої та Європи. <i>Пояснює</i> особливості магдебурзького права на українських землях, діяльності православних братств
6-7		Елементи самоврядування. Міста як простір взаємодії різних станів, етнічних і релігійних груп Господарське життя міст: цехи, торгівля. Сільське життя	§ 4–5. Економічне життя українського села й міста в другій половині XVI — першій половині XVII ст.	як елементів широкого самоврядування <i>Пояснює</i> залежність історичних подій, явищ і процесів від панівних суспільних ідей, зокрема, значення релігійної полеміки між православними й уніатами для релігійного та культурного життя <i>Розрізняє</i> ознаки належності людей до різних соціальних верств, привілеї та обмеження за різними

8		Релігійне життя і культура	§ 6. Особливості релігійного життя в українських землях у XVI ст.	ознаками, що склалися у суспільстві у XVI – першій половині XVII ст. <i>Встановлює</i> взаємозв’язки між подіями, явищами і вчинками історичних діячів, наводить приклади, <i>висловлює обґрунтовані судження</i> щодо ролі особи в минулому та сучасності <i>Описує, аналізує, оцінює</i> різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб. <i>Формулює та висловлює судження</i> про діячів церкви і культури XVI – першої половини XVII ст. (Костянтин Іванович Острозький, Василь-Костянтин Костянтинович Острозький, Іпатій Потій, Мелетій Смотрицький, Петро Могила) з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації <i>Розпізнає та характеризує</i> пам’ятки архітектури в стилі Ренесанс на теренах сучасної України <i>На основі аналізу джерела ідентифікує події та явища</i> політичної, соціальної, економічної, культурно-інтелектуальної історії, історії повсякденності тощо
9		Релігійне життя і культура	§ 7. Берестейська церковна унія та її наслідки	
10		Релігійне життя і культура	§ 8. Освіта і книгодрукування в українських землях у XVI — першій половині XVII ст.	
11		Міста як простір взаємодії різних станів, етнічних і релігійних груп. Релігійне життя і культура	§ 9. Розвиток містобудування, архітектури та образотворчого мистецтва в українських землях у XVI — першій половині XVII ст.	
12		Господарське життя міст: цехи, торгівля. Сільське життя	§ 10. Повсякденне життя українського населення	
13–14		Узагальнюємо знання та вміння за розділом 1: навчальний проєкт		
Розділ II. СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА (XVI — ПЕРША ПОЛОВИНА XVII ст.)				
15		Походження українського козацтва. Козацькі степові та прикордонні спільноти.	§ 11. Виникнення запорозького козацтва	<i>Демонструє</i> знання перебігу подій, явищ, процесів, пов’язаних із становленням українського козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)
16		Запорозька Січ.	§ 12. Козацтво як окремий стан	

		Реєстрове козацтво Козацькі повстання	українського суспільства. Козацькі повстання кінця XVI ст.	<i>Укладає</i> хронологічні, узагальнюючі та порівняльні таблиці, схеми, кластери, ментальні карти та ін. для систематизації подій і явищ у межах розділу <i>Позначає</i> на карті та <i>описує</i> за картою історичні події та об'єкти, перебіг подій, явищ, процесів, зокрема: заснування Хортицької, Томаківської, Базавлуцької, Микитинської Січей, напрямки походів козаків першої чверті XVII ст., участь козаків у війнах Речі Посполитої <i>Перетворює</i> інформацію щодо соціально-економічного розвитку українських земель з історичних та географічних карт, іншого умовно-графічного матеріалу в текстову форму і навпаки (в межах розділу)
17-18		Участь запорозького та реєстрового козацтва у війнах Речі Посполитої Походи запорозьких козаків у володіння Кримського ханства та Османської імперії. Запорозько-кримський договір 1624 р.	§ 13–14. Походи козаків на Туреччину і Крим у XVI — першій половині XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний. Хотинська війна	<i>Розташовує</i> в хронологічній послідовності відомості про формування козацтва як окремого соціального стану <i>Визначає</i> причини та наслідки: виникнення козацтва і Січей; активності козацтва в морських і суходільних походах у Кримське ханство, Османську імперію, Московське царство; козацьких повстань 1590-х, 1620–1630-х років, Куруківської, Переяславської угод, «Ординації Війська Запорозького...» <i>Характеризує</i> військово-політичну організацію козацтва <i>Пояснює</i> передумови перетворення козацтва в окремий соціальний стан <i>Пояснює</i> особливості залученості козаків до релігійних процесів у Речі Посполитій
19		Козаки в боротьбі за відновлення прав православної церкви Взаємовідносини козацької, кримськотатарської та турецької спільнот	§ 15. Козацькі повстання 20–30-х рр. XVII ст.	
20-21		Узагальнюємо знання та вміння за розділом 2: навчальний проєкт		

				<p><i>Визначає належність історико-культурних пам'яток, господарських об'єктів доби українського козацтва, описує традиції, звичаї й побут козаків</i></p> <p><i>Обґрунтовує і висловлює судження про історичних діячів XVI – першої половини XVII ст. (Дмитро Гуня, Дмитро Вишневецький, Іван Сулима, Михайло Дорошенко, Павло Павлюк (Бут), Петро Конашевич-Сагайдачний, Северин (Семерій) Наливайко, Яків Остряниця (Острянин))</i></p> <p><i>Встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами і вчинками історичних діячів, наводить приклади, висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасності (в межах розділу)</i></p> <p><i>Аргументує власні судження про становлення козацького стану за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел</i></p>
<p align="center">Розділ 3. УКРАЇНСЬКА КОЗАЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ ТА БОРОТЬБА ЗА СУВЕРЕНІТЕТ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ (XVII ст.)</p>				
22-23		<p>Передумови і причини козацької революції. Козацько-кримський союз. Події 1648 р. Події 1649 р. Зміна характеру повстання. Зборівський договір козацької держави.</p>	<p>§ 16. Передумови і причини Української козацької революції. Події 1648–1649 рр.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p><i>Демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів козацької революції середини XVII ст. і війни за суверенітет козацької держави другої половини XVII ст.</i></p> <p><i>Позначає на карті кордони української козацької держави, основні напрямки походів і місця битв; описує за картою хід боротьби за утвердження державного суверенітету на теренах сучасної України</i></p> <p><i>Перетворює інформацію з історичних та географічних карт, іншого умовно-графічного</i></p>
24-25		<p>Події 1650–1651 рр. Берестецька битва. Білоцерківський договір.</p>	<p>§ 17. Воєнно-політичні події 1650–1653 рр.</p>	

		Батозька битва. Жванецька облога		матеріалу в текстову форму і навпаки (в межах розділу)
26		Зовнішня політика: в пошуках союзників (Московське царство, Османська імперія, Молдавське князівство, Шведське королівство). Українсько-московський договір 1654 р.	§ 18. Військо Запорозьке в системі міжнародних відносин	<i>Розміщує</i> в хронологічній послідовності битви і походи козацької революції, війн під проводом Богдана Хмельницького та його наступників, рішення про політичні союзи та угоди Війська Запорозького з іншими державами; відомості про змагання українців за зміцнення інститутів держави і збереження державного суверенітету в період «Руїни» <i>Розкриває</i> сутність козацької революції, що зумовила створення української козацької держави
27-28		Гадяцька угода. Московсько-українська війна. Конотопська битва. Передумови, причини і перебіг «Руїни». Внутрішня боротьба за владу та впливи. Розкол. Посягання Московського царства на її суверенітет	§ 19. Україна за гетьмана Івана Виговського. Московсько-українська війна. Початок Руїни	<i>Пояснює</i> еволюцію повстання Богдана Хмельницького: від боротьби за станові права до війни за суверенну державу <i>Пояснює</i> різницю між поняттями «Військо Запорозьке / Гетьманщина» та «Військо Запорозьке Низове / Запорозька Січ» <i>Порівнює</i> умови Зборівського, Білоцерківського договорів, «Березневих статей» <i>Характеризує</i> Гадяцьку угоду як спадкоємність козацько-шляхетського проекту Русі – «третього» складника Речі Посполитої; «Руїну» як боротьбу різних політично-соціальних проектів розвитку козацької України
29		Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Козацька Україна в системі міжнародних відносин	§ 20. Правобережна та Лівобережна Україна в останній третині XVII ст.	<i>Аналізує</i> різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб на прикладі відносин Війська Запорозького з державами-сусідами, <i>оцінює</i> роль козацької дипломатії в боротьбі за державність
30-31		Узагальнюємо знання та вміння за розділом 3: навчальний проєкт		

			<p><i>Обґрунтовує і висловлює свої судження про військово-політичну діяльність історичних постатей зазначеної доби (Богдан Хмельницький, Дем'ян Многогрішний, Іван Богун, Іван Брюховецький, Іван Виговський, Іван Самойлович, Іван Сірко, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Юрій Немирич, Юрій Хмельницький)</i></p> <p><i>Висуває обґрунтовані гіпотези щодо впливу козацької революції середини XVII ст. і Руїни на розвиток українського державотворення</i></p> <p><i>Встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами і вчинками історичних діячів Гетьманщини другої половини XVII ст., наводить приклади, висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасності</i></p>
Розділ IV. КОЗАЦЬКА УКРАЇНА (ГЕТЬМАНЩИНА) ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII — ПОЧАТКУ XVIII ст.			
32-33		<p>Модель і структура козацької держави: територія, устрій, військо, судочинство</p> <p>Зміна політичної еліти (зі шляхетської на козацьку)</p> <p>Соціальні групи в середовищі козацтва.</p> <p>Особливості козацького господарювання</p>	<p>§ 21–22. Українська козацька держава</p> <p>Учень/учениця:</p> <p><i>Демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів козацької України (Гетьманщини) другої половини XVII – початку XVIII ст.</i></p> <p><i>Показує на карті адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини, Слобідської України, Запорозжя (Війська Запорозького Низового)</i></p> <p><i>Характеризує адміністративно-територіальний, державний, політичний устрій, господарське та повсякденне життя Гетьманщини, Слобожанщини та Запорозжя (Війська Запорозького)</i></p>
34		Правобережне козацтво	<p>§ 23. Правобережне козацтво, Слобідська</p> <p><i>Характеризує діяльність людини другої половини XVII – початку XVIII ст. у природно-географічному</i></p>

		Слобідська Україна. Запорожжя (Військо Запорозьке Низове) Правове і соціальне становище селянства Міста та їхні спільноти, практики самоврядування. Міське господарство.	Україна та Запорожжя наприкінці XVII — на початку XVIII ст.	середовищі, <i>наводить приклади</i> взаємовпливу людини та природи в минулому і сьогоденні <i>Перетворює</i> інформацію з історичних та географічних карт, іншого умовно-графічного матеріалу в текстову форму і навпаки (в межах розділу) <i>Пояснює</i> сутність козацько-шляхетських форм державності <i>Характеризує</i> нову політичну еліту – козацьку старшину та її роль у боротьбі за збереження і розбудову української державності <i>Розрізняє</i> ознаки належності людей до різних верств/соціальних груп, додаткові можливості (привілеї) та обмеження за різними ознаками, що склалися у суспільстві у другій половині XVII – початку XVIII ст. <i>Характеризує</i> чинники, що впливали на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій у другій половині XVII – початку XVIII ст., визначає тенденції економічного розвитку <i>Визначає</i> та <i>пояснює</i> особливості етнічних, соціокультурних спільнот на теренах України другої половини XVII – початку XVIII ст. <i>Досліджує</i> історичні джерела, використовує доведення та спростування для аналізу історичних процесів другої половини XVII – початку XVIII ст.
35-36		Етнічні та релігійні групи Становище православної церкви та її духовенства.	§ 24. Культурне та церковне життя в другій половині XVII — на початку XVIII ст.	
37-38		Узагальнюємо знання та вміння за розділом 4: навчальний проєкт		
Розділ V. УКРАЇНА ТА РАННЬОМОДЕРНІ ІМПЕРІЇ XVIII ст.				

39-40		Гетьманщина в період Івана Мазепи. <i>Українсько-шведські відносини. Спроба усаможливлення. Конституція Пилипа Орлика</i>	§ 25. Україна за гетьманування Івана Мазепи і Пилипа Орлика	<p>Учень/учениця: <i>Демонструє</i> знання основних етапів боротьби за збереження української державності (в межах розділу) <i>Називає хронологічні межі</i> існування Чортомлицької, Кам'янської, Олешківської, Нової (Підпільненської) Січей; <i>періоди</i> розгортання опришківського й гайдамацького рухів; <i>дати</i> остаточної ліквідації гетьманства і козацького устрою, поділів Речі Посполитої <i>Показує</i> на карті території Гетьманщини, Нової Січі, полків Слобідської України, українські землі, які потрапили до складу Російської імперії та Австрійської держави внаслідок російсько-турецьких воєн, ліквідації Кримського ханства, поділів Речі Посполитої; райони розгортання опришківського та гайдамацького рухів <i>Наводить приклади</i> змін та неперервності в історії суспільства, пояснює цю взаємодію (в межах розділу) <i>Перетворює</i> інформацію з історичних та географічних карт, іншого умовно-графічного матеріалу в текстову форму і навпаки (в межах розділу) <i>Укладає синхроністичну таблицю, наводить приклади спільного і відмінного</i> в історичних подіях, явищах і процесах раннього Нового часу в Європі й на теренах сучасної України <i>Пояснює</i> причини, передумови і наслідки історичних подій, явищ, процесів, <i>використовуючи</i> відповідні поняття і терміни: скасування гетьманства, ліквідації</p>
41		Нова Січ. Спроба реформування Гетьманщини за урядування Данила Апостола і Кирила Розумовського	§ 26. Гетьманщина в першій половині XVIII ст.	
42-43		Остаточна ліквідація Росією політичної та адміністративної автономії Гетьманщини і Слобідської України. «Перезаселення» українських земель і ліквідація правобережного козацтва Ліквідація Росією Запорозької Січі Політична культура козацької старшини	§ 27–28. Лівобережна і Слобідська Україна в другій половині XVIII ст.	
44		Становище Кримського ханства і його анексія	§ 29. Південноукраїнські землі і Крим у XVIII ст.	

		Російською імперією. Імперська політика Росії щодо Півдня України		Запорозької Січі, приєднання Правобережжя, Поділля, Волині та Кримського ханства до Росії; опришківського та гайдамацького рухів; поділів Речі Посполитої <i>Характеризує</i> політику Російської імперії щодо Речі Посполитої; Російської імперії та Австрійської держави щодо українських земель і українців <i>Наводить</i> приклади тривалості і змінності географічних та історичних назв (топонімів, етнонімів тощо) <i>Висловлює</i> обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасному (в межах розділу) <i>Розрізняє</i> коротко- та довготривалі явища і процеси в хронологічному, географічному, людському вимірах (в межах розділу) <i>Наводить приклади</i> змін та неперервності в історії суспільства, пояснює цю взаємодію (в межах розділу) <i>Обґрунтовує і висловлює</i> свої судження про діяльність козацьких гетьманів і кошових отаманів, ватажків селянських виступів, діячів культури другої половини XVII – XVIII ст. <i>Визначає та пояснює</i> , що означає для людини належність до соціокультурної спільноти та як належність до різних спільнот та зовнішні чинники впливають на формування її поглядів та переконань <i>Розпізнає та характеризує</i> пам'ятки української культури другої половини XVII – XVIII ст.; внесок
45		Втручання Російської імперії у внутрішні справи Речі Посполитої, поступова втрата нею політичного суверенітету Коліївщина Гетьманщина як частина Речі Посполитої. Опришківський рух. Гайдамаки Становище Закарпаття. Закарпатські русини в загонах опришків і куруців.	§ 30. Протестні рухи на Правобережжі та в західноукраїнських землях в 20–60-х рр. XVIII ст.	
46		Перший, другий, третій поділи Речі Посполитої. Їхній вплив на українські землі. Зміна приналежності західноукраїнських земель та Правобережної України	§ 31. Правобережжя і Західна Україна в останній третині XVIII ст.	

47-48		Греко-католицька церква як ресурс української ідентичності Розвиток української культури другої половини XVII – XVIII ст. Вплив української культури та її діячів на розвиток Московського царства	§ 32–33. Розвиток культури в українських землях у другій половині XVIII ст.	Києво-Могилянської колегії (академії) в розвиток освіти За самостійно визначеними критеріями <i>добирає інформацію</i> для виконання завдання із тем розділу, аргументує свій вибір <i>Встановлює взаємозв'язки</i> між соціально-економічними та політичними явищами і процесами та розвитком культури, <i>пояснює</i> вплив панівних суспільних ідей на цей розвиток (у межах розділу) <i>Аргументує власні судження</i> за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей із тем розділу <i>Втілює</i> результати пізнавальної діяльності в медіатекстах (у межах розділу)
49-50		Узагальнюємо знання та вміння за розділом 5: навчальний проєкт		
51		Узагальнення за курсом		
52		Резерв		